ARREST VAN HET HOF
7 februari 1985 [1]

In zaak 135/83,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de Raad van Beroep te Zwolle, in het aldaar aanhangig geding tussen

H.B.M. Abels

en

Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalindustrie en de Electrotechnische Industrie,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van richtlijn nr. 77/187 van de Raad van 14 februari 1977 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten betreffende het behoud van rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen vestigingen of onderdelen daarvan (PB L 61 van 1977, blz. 26),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: Mackenzie Stuart, president, G. Bosco, O. Due en C. Kakouris, kamerpresidenten, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot en R. Joliet, rechters,

advocaat-generaal: Sir Gordon Slynn
griffier: H. A. Rühl, hoofdadministrateur

*

1 — Procestaal: Nederlands.

* gelet op de opmerkingen ingediend door:
- verzoeker H. B. M. Abels, vertegenwoordigd door J. van der Hel, advocaat,
- verweerster Bedrijfsvereniging voor de Metaalindustrie en de Electrotechnische Industrie, voor de schriftelijke procedure vertegenwoordigd door J. H. Meijs en voor de mondelinge procedure door W. M. Levelt-Overmars, advocaten,
- de Nederlandse regering, voor de schriftelijke procedure vertegenwoordigd door I. Verkade en voor de mondelinge procedure door A. Bos als gemachtigde, bijgestaan door L. A. D. Keus, advocaat
- de Deense regering, vertegenwoordigd door L. Mikaelsen als gemachtigde,
- de Franse regering, vertegenwoordigd door G. Boivineau als gemachtigde,
- de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door M. Beschel als gemachtigde, bijgestaan door F. Herbert, advocaat,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 8 november 1984,

het navolgende

ARREST

(omissis)

In rechte

1 Bij beschikking van 28 juni 1983, ingekomen ten Hove op 11 juli daaraanvolgend heeft de Raad van Beroep te Zwolle krachtens artikel 177 EEG-Verdrag twee prejudiciële vragen gesteld over de uitlegging van de artikelen 1, lid 1, en 34, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 van de Raad van 14 februari 1977 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen daarvan (PB L 61 van 1977, blz. 26).

2 Deze vragen zijn gerezen in een procedure, door H.B.M. Abels aangespannen tegen het bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalindustrie en de Electrotechnische Industrie (hierna: „de Bedrijfsvereniging").

3 Verzoeker in het hoofdgeding was in dienst van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Machinefabriek Thole BV (hierna: „Thole"), te Enschede, toen deze door de Arrondissementsrechtbank te Almelo bij beschikkingen van 2 september 1981 en 17 maart 1982 eerst voorlopig en vervolgens definitief surséance van betaling verkreeg om tenslotte op 9 juni 1982 in staat van faillissement te worden verklaard. In het kader van dit faillissement werd de onderneming van Thole op grond van een overeenkomst met de curator per 10 juni 1982 overgenomen door de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Transport Toepassing en Produktie „TTP" BV (hierna: „TTP"), te Enschede, die de onderneming voortzette en de meeste werknemers, waaronder Abels, overnam.

4 Omdat laatstgenoemde noch van Thole noch van TTP loon over het tijdvak 1 tot en met 9 juni 1982 had ontvangen, evenmin als vergoeding voor de in het betrokken vakantiejaar opgebouwde vakantierechten en een evenredig deel van een einde-jaarsuitkering, trachtte hij deze bedragen te verkrijgen van de Bedrijfsvereniging, die naar zijn mening op grond van de Nederlandse wet subsidiair tot betaling ervan verplicht was.

5 Dit verzoek werd afgewezen met de motivering, dat er geen plaats was voor tussenkomst van de Bedrijfsvereniging, omdat de uit de arbeidsovereenkomst jegens de werknemers ontsproten schulden van Thole door TTP moesten worden voldaan zulks ingevolge de artikelen 1639aa en 1639bb van het Nederlands Burgerlijk Wetboek ingevoegd bij wet van 15 mei 1981 om uitvoering te geven aan voornoemde richtlijn nr. 77/187.

6 Richtlijn nr. 77/187, vastgesteld door de Raad op grond van inzonderheid artikel 100 EEG-Verdrag, beoogt volgens haar considerans „de werknemers bij verandering van ondernemer te beschermen, in het bijzonder om het behoud van hun rechten veilig te stellen." Hiertoe bepaalt zij in artikel 3, lid 1: „De rechten en verplichtingen welke voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van de overgang... bestaande arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding gaan door deze overgang op de verkrijger over." Artikel 4, lid 1, verzekert de bescherming van de betrokken werknemers tegen ontslag door de vervreemder of de verkrijger, behoudens in geval van ontslag „wegens economische, technische of organisatorische redenen die wijzigingen voor de werkgelegenheid met zich meebrengen." Verder zijn de vervreemder en de verkrijger ingevolge artikel 6 van de richtlijn verplicht om de vertegenwoordigers van de bij de overgang betrokken werknemers informatie te verstrekken en met hen overleg te plegen. Tenslotte bepaalt artikel 7, dat de richtlijn „geen afbreuk doet aan de bevoegdheid van de Lid-Staten om... bepalingen toe te passen of in te voeren die gunstiger zijn voor de werknemers."

7 Van de afwijzende beslissing van de Bedrijfsvereniging is Abels in beroep gekomen bij de Raad van Beroep te Zwolle, die, van oordeel dat uitlegging van richtlijn nr. 77/187 beslissend is voor zijn uitspraak, de behandeling van de zaak heeft geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vragen heeft voorgelegd:

„1) Strekt de werkingssfeer van artikel 1, lid 1, van richtlijn nr. 77/187/EEG zich mede uit tot de situatie waarin de vervreemder van de onderneming in staat van faillissement is verklaard of aan hem surséance van betaling is verleend;

en, indien het antwoord op vraag 1 bevestigend luidt,

2) Moet artikel 3, lid 1, van richtlijn nr. 77/187/EEG aldus worden verstaan dat onder de verplichtingen van de vervreemder, welke door de overgang van de onderneming op de verkrijger overgaan mede zijn begrepen de schulden welke uit de arbeidsovereenkomst of de arbeidsverhouding zijn ontstaan vóór het tijdstip van de overgang in de zin van artikel 1, lid 1?"

De eerste vraag

De werkingssfeer van de richtlijn

8 Met betrekking tot de eerste vraag dient allereerst te worden opgemerkt, dat luidens artikel 1, lid 1, dat de materiële werkingssfeer van de richtlijn omschrijft, richtlijn nr. 77/187 „van toepassing is op de overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen daarvan op een andere ondernemer ten gevolge van een overdracht krachtens overeenkomst, of een fusie." De richtlijn is bijgevolg niet van toepassing op andere overgangen dan die welke plaatsvinden ten gevolge van een overdracht krachtens overeenkomst of — wat in casu niet aan de orde is — van een fusie. De vraag strekt ertoe te vernemen, of deze definitie mede het geval omvat waarin de vervreemder van de onderneming in staat van faillissement is verklaard of aan hem surséance van betaling is verleend, indien althans de betrokken onderneming deel uitmaakt van de boedel welke het voorwerp vormt van het faillissement of de surséance van betaling.

9 Volgens verzoeker in het hoofdgeding, de Nederlandse regering en de Commissie duidt de uitdrukking „overdracht krachtens overeenkomst" in de Nederlandse versie van de richtlijn erop, dat de werking van de richtlijn beperkt is tot overgangen krachtens vrijwillig gesloten overeenkomsten met uitsluiting van elke vorm van overgang in het kader van een gerechtelijke procedure strekkende hetzij tot collectieve gedwongen vereffening van het vermogen van de debiteur hetzij tot sanering van zijn financiële situatie teneinde een dergelijke vereffening te voorkomen. Overgangen in het kader van een dergelijke procedure zouden, zelfs wanneer de verkoop ondershands plaatsvindt buiten de werking van de richtlijn vallen omdat het essentiële element de partijautonomie ontbreekt wanneer de overgang met rechterlijke tussenkomst plaatsvindt en de inhoud van de koopovereenkomst zowel materieel als formeel wordt bepaald door de aan deze procedures eigen afweging van de respectieve belangen.

10 De Bedrijfsvereniging en de Deense regering betogen daarentegen, dat de onderhavige bepaling bij letterlijke uitlegging geen aanknopingspunten biedt voor de stelling, dat een overgang die plaatsvindt op grond van verkoop door een faillissementscurator of een debiteur aan wie surséance van betaling is verleend buiten de werkingssfeer van de richtlijn valt.

11 Vergelijkt men de verschillende taalversies van de betrokken bepaling dan blijken deze terminologisch uiteen te lopen waar het gaat om de overgang ten gevolge van overdracht. De Duitse („vertragliche Übertragung"), de Franse („cession conventionnelle"), de Griekse („συμβατική εκχώρηση"), de Italiaanse („cessione contrat-

tuale"), en de Nederlandse versie („overdracht krachtens overeenkomst") hebben duidelijk enkel betrekking op overdrachten krachtens overeenkomst en laten dus de slotsom toe dat andere wijzen van overdracht, zoals die krachtens administratieve beschikking of rechterlijke beslissing, zijn uitgesloten; de Engelse („legal transfer") en de Deense versie („overdragelse") lijken evenwel op een ruimere werkingssfeer te wijzen.

12 Bovendien heeft, zoals in deze procedure is gebleken, het begrip overdracht krachtens overeenkomst in het faillissementsrecht van de Lid-Staten een verschillende inhoud. Terwijl sommige Lid-Staten onder bepaalde omstandigheden de verkoop in het kader van een faillissement als een normale contractuele verkoop beschouwen, ook indien voor de sluiting van een dergelijke overeenkomst de tussenkomst van de rechter is vereist, gaan andere rechtsstelsels er onder bepaalde omstandigheden van uit, dat de verkoop dan plaatsvindt krachtens een overheidshandeling.

13 Gezien deze verschillen, kan de strekking van de onderhavige bepaling niet uitsluitend op basis van een letterlijke uitlegging worden beoordeeld. Bij het zoeken naar de betekenis ervan moet dan ook acht worden geslagen op de opzet en het doel van de richtlijn en op haar plaats in het stelsel van het gemeenschapsrecht ten opzichte van de op het faillissement toepasselijke wetgeving.

De richtlijn en het faillissementsrecht

14 Richtlijn nr. 77/187 beoogt, blijkens het hiervoor aangehaalde deel van de considerans, de werknemers bij de overgang van de onderneming te beschermen en het behoud van hun rechten veilig te stellen.

15 Het faillissementsrecht wordt gekenmerkt door bijzondere procedures die tot doel hebben de diverse belangen, vooral die van de verschillende categorieën schuldeisers met elkaar in evenwicht te brengen. Daartoe bestaan er in alle Lid-Staten bijzondere voorschriften, die ertoe kunnen leiden dat althans gedeeltelijk wordt afgeweken van andere bepalingen van algemene aard, waaronder die van het sociale recht.

16 Het bijzondere karakter van het faillissementsrecht, dat men in de rechtstelsels van alle Lid-Staten ontmoet, vindt ook bevestiging in het gemeenschapsrecht. Richtlijn nr. 75/129 van de Raad van 17 februari 1975 betreffende de aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake collectief ontslag (PB L 48 van 1975, blz. 29), een richtlijn die evenals richtlijn nr. 77/187 is vastgesteld ter verwezenlijking van de doelstellingen van artikel 117 EEG-Verdrag, is blijkens haar artikel 1, lid 2, sub d, uitdrukkelijk niet van toepassing op werknemers die worden getroffen door het beëindigen van de werkzaamheden van de plaatselijke eenheid, „dat voortvloeit uit een rechterlijke beslissing." Het bijzondere karakter van het faillis-

sementsrecht komt voorts tot uitdrukking in richtlijn nr. 80/987 van de Raad van 20 december 1980 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten inzake de bescherming van de werknemers bij insolventie van de werkgever (PB L 283 van 1980, blz. 23). Deze richtlijn stelt ter waarborging van onvervulde loonaanspraken een regeling in die ook geldt voor failliet verklaarde ondernemingen.

17 Daarbij komt, dat de regels inzake faillissement en overeenkomstige procedures in de diverse Lid-Staten zeer verschillend van aard zijn. Tezamen met het feit, dat het faillissementsrecht zowel in de rechtsstelsels van de Lid-Staten als in de communautaire rechtsorde bijzondere regels kent, laat dit de slotsom toe, dat de richtlijn, indien zij ook van toepassing had moeten zijn op de overgang van ondernemingen in het kader van dergelijke procedures, een uitdrukkelijke bepaling van die strekking zou hebben bevat.

Het doel van de richtlijn

18 Deze uitlegging van richtlijn nr. 77/187 dringt zich ook op wanneer men nagaat wat het doel ervan is. Uit de considerans blijkt dat de richtlijn in verband met de „economische ontwikkeling" de bescherming van de werknemers bij de overgang van ondernemingen wil verzekeren met het oog op de in artikel 177 EEG-Verdrag genoemde noodzaak om „verbetering van de levensstandaard en van de arbeidsvoorwaarden van de werknemers te bevorderen, zodat de onderlinge aanpassing daarvan op de weg van de vooruitgang wordt mogelijk gemaakt." Zoals de Commissie terecht opmerkt, beoogt de richtlijn te voorkomen, dat de herstructurering binnen de gemeenschappelijke markt ten koste gaat van de werknemers van de betrokken ondernemingen.

19 Partijen zijn verdeeld met betrekking tot de vraag, of een eventuele toepasselijkheid van de richtlijn in geval van faillissement of een overeenkomstige procedure een in sociaal-economisch opzicht heilzaam dan wel schadelijk effect heeft voor de belangen van de werknemers.

20 De Bedrijfsvereniging en de Deense regering menen, dat de richtlijn in een dergelijke situatie van toepassing is, omdat juist loontrekkenden wier werkgever failliet is verklaard, het meest bescherming behoeven en omdat, wanneer deze bescherming verzekerd is, zowel de werknemers als de curator normaliter eerder geneigd zullen zijn de exploitatie van de onderneming voort te zetten totdat zij wordt overgenomen.

21 Daarentegen wijzen de Commissie en de Nederlandse regering op enkele voor de bescherming van de werknemers ongunstige gevolgen indien de richtlijn van toe-

passing zou zijn op de overgang van ondernemingen bij faillissement of surséance van betaling. Een dergelijke uitbreiding van de werkingssfeer van de richtlijn zou huns inziens een potentiële verkrijger ervan kunnen weerhouden de onderneming op voor de boedel aanvaardbare voorwaarden over te nemen hetgeen ertoe zou kunnen leiden dat de activa van de onderneming afzonderlijk worden verkocht. Daardoor zouden alle arbeidsplaatsen in de onderneming verloren gaan zodat afbreuk werd gedaan aan het nuttig effect van de richtlijn.

22 Blijkens deze uiteenlopende beoordelingen, bestaat er bij de huidige stand van de economische ontwikkeling veel onzekerheid over de vraag, welke invloed de overgang van een onderneming bij insolventie van de werkgever op de arbeidsmarkt heeft en welke de juiste maatregelen zijn om de belangen van de werknemers zo veel mogelijk veilig te stellen.

23 Een ernstig risico van een tegen de sociale doelstellingen van het Verdrag ingaande algemene verslechtering van de levens- en de arbeidsomstandigheden van de werknemers valt derhalve niet uit te sluiten. Men kan dus niet concluderen dat richtlijn nr. 77/187 de Lid-Staten verplicht haar voorschriften ook toe te passen bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen daarvan, die plaatsvinden in het kader van een faillissement, dat gericht is op de vereffening van het vermogen van de vervreemder onder toezicht van de bevoegde rechterlijke instantie.

24 Hierbij zij echter aangetekend, dat ook al valt een dergelijke overgang om voornoemde redenen niet onder de richtlijn, het de Lid-Staten vrij staat om de beginselen van dee richtlijn naar eigen keuze en uitsluitend op grond van hun nationale wetgeving geheel of gedeeltelijk toe te passen.

De toepassing van de richtlijn bij surséance van betaling

25 Hoewel in het onderhavige geval de onderneming in het kader van een faillissementsprocedure is overgedragen, heeft de vraag van de nationale rechter ook betrekking op overgangen in het kader van een procedure van het type „surséance van betaling".

26 Partijen verschillen van mening over de vraag, of met betrekking tot de toepassing van richtlijn nr. 77/187, voor een dergelijke overgang dezelfde regels dienen te gelden als voor een overgang op grond van verkoop door een faillissementscurator. De Nederlandse regering en de Commissie stellen in dit verband, dat de argumenten die pleiten tegen een uitbreiding van de werkingssfeer van de richtlijn tot over-

gangen in het kader van een faillissementsprocedure, zich eveneens verzetten tegen de toepasselijkheid van de richtlijn ingeval aan de vervreemder surséance van betaling is verleend.

27 De Bedrijfsvereniging en de Deense regering lijken daarentegen van mening te zijn, dat richtlijn nr. 77/187, ook indien zij niet van toepassing zou zijn op een overgang in het kader van een faillissementsprocedure, wel behoort te gelden wanneer aan de vervreemder surséance van betaling is verleend. Anders zou de surséance van betaling juist met het oog op de overgang kunnen worden aangevraagd, hetgeen ten koste zou gaan van de rechten van de werknemers.

28 Een procedure van het type „surséance van betaling" heeft enkele kenmerken gemeen met de faillissementsprocedure; zo is zij evenals deze laatste gerechtelijk van aard. Anderzijds onderscheidt zij zich ervan, doordat het toezicht van de rechter op de aanvang en het verloop van de procedure een meer beperkte draagwijdte heeft. Verder is de procedure primair gericht op het behoud van de boedel en, zo mogelijk, de voortzetting van de onderneming; door middel van een collectieve opschorting van de betalingsverplichtingen wordt beoogd een regeling te vinden die deze voortzetting voor de toekomst verzekert. Komt een dergelijke regeling niet tot stand, dan kan de procedure uitlopen op faillietverklaring van de debiteur, zoals in casu is gebeurd.

29 De argumenten die zich verzetten tegen de toepassing van de richtlijn op de overgang van ondernemingen in geval van faillissement, gaan bijgevolg niet op bij een procedure van dit type, die in een eerdere fase plaatsvindt.

30 Om al deze redenen moet op de eerste vraag worden geantwoord, dat artikel 1, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 van de Raad van 14 februari 1977 niet van toepassing is op de overgang van een onderneming een vestiging of een onderdeel daarvan in een situatie waarin de vervreemder in staat van faillissement is verklaard, indien althans de betrokken onderneming of vestiging in de faillissementsboedel valt; dit laat evenwel de bevoegdheid van de Lid-Staten onverlet om naar eigen keuze de beginselen van de richtlijn op een dergelijke overgang toe te passen. De richtlijn is echter wel van toepassing op de overgang van een onderneming, een vestiging of een onderdeel daarvan op een andere ondernemer in het kader van een procedure van het type „surséance van betaling".

De tweede vraag

31 De tweede vraag strekt er in wezen toe, te vernemen of artikel 3, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 aldus moet worden verstaan, dat daaronder ook vallen de uit een

arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding voortvloeiende schulden van de vervreemder, die vóór het tijdstip van de overgang zijn ontstaan.

32 Luidens de eerste alinea van deze bepaling gaan „de rechten en verplichtingen welke voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van de overgang in de zin van artikel 1, lid 1, bestaande arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding door deze overgang op de verkrijger over." In de tweede alinea wordt echter gepreciseerd dat „de Lid-Staten mogen bepalen dat de vervreemder ook na het tijdstip van de overgang in de zin van artikel 1, lid 1 en naast de verkrijger aansprakelijk is voor de verplichtingen welke voortvloeien uit een arbeidsovereenkomst of een arbeidsverhouding."

33 De Bedrijfsvereniging en de Commissie stellen, dat onder deze bepaling alle verplichtingen vallen die op grond van een arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding op de vervreemder rusten, daaronder begrepen de verplichtingen ter zake van vorderingen van werknemers, die reeds onder de vroegere werkgever opeisbaar waren. Dit zou voortvloeien uit het doel van de richtlijn, namelijk de bescherming van de werknemers en meer in het bijzonder de waarborging van hun rechten bij een verandering van werkgever.

34 De Nederlandse regering meent daarentegen dat deze bepaling aldus moet worden uitgelegd, dat schulden die reeds vóór de overgang van de onderneming waren ontstaan niet overgaan; volgens een algemeen beginsel van contractenrecht immers kan een debiteur niet zonder medewerking van zijn schuldeisers zijn schulden aan een derde overdragen. De nationale wetgever evenwel zou de nieuwe werkgever naast de oude aansprakelijk mogen stellen voor deze schulden om het risico weg te nemen dat voor de werknemers verbonden is aan een eventuele verdwijning van de vervreemder na de overgang.

35 De Deense regering maakt onderscheid tussen overgang van een onderneming op grond van een normale verkoop, daaronder begrepen verkoop bij surséance van betaling en overdracht van een onderneming in het kader van een faillissement. In het eerste geval zou de verkrijger de vervreemder in al zijn verplichtingen uit de arbeidsverhouding opvolgen; in het tweede geval echter zou hij niet verplicht zijn de oude schulden die krachtens het faillissementsrecht op de boedel rusten over te nemen.

36 Artikel 3, lid 1, eerste alinea, van richtlijn nr. 77/187 spreekt in algemene bewoordingen en zonder enig voorbehoud van „rechten en verplichtingen welke voor de vervreemder voortvloeien uit de op het tijdstip van de overgang... bestaande arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding." De tweede alinea van dit lid die de Lid-Staten machtigt te bepalen dat de vervreemder „ook na het tijdstip van de overgang" naast de verkrijger aansprakelijk is, geeft hiermee aan, dat de aan-

sprakelijkheid voor de lasten die voortvloeien uit de ten tijde van de overgang bestaande rechten van de werknemers, primair op de verkrijger rust.

37 Deze uitlegging vindt bevestiging in de omstandigheid, dat artikel 3, lid 3, uitdrukkelijk van de werkingssfeer van lid 1 uitsluit de „rechten van de werknemers op ouderdomsuitkeringen, invaliditeitsuitkeringen of uitkeringen aan nagelaten betrekkingen uit hoofde van voor één of meer bedrijfstakken geldende aanvullende stelsels van sociale voorzieningen welke bestaan naast de wettelijke stelsels van sociale zekerheid van de Lid-Staten." Het bestaan van een dergelijke specifieke bepaling, die de werking van de hoofdregel beperkt, voert tot de slotsom, dat artikel 3, lid 1, betrekking heeft op alle rechten van de werknemers, die niet onder deze uitzondering vallen ongeacht of deze rechten na of vóór de overgang van de onderneming zijn ontstaan.

38 Op de tweede vraag moet mitsdien worden geantwoord, dat artikel 3, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 aldus moet worden uitgelegd, dat daaronder ook vallen de uit arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding voortvloeiende schulden van de vervreemder, die vóór het tijdstip van de overgang zijn ontstaan, met als enige uitzondering die welke in lid 3 van dit artikel zijn bedoeld.

Kosten

39 De kosten door de Nederlandse en de Deense regering en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende op de door de Raad van Beroep te Zwolle bij beschikking van 28 juni 1983 gestelde vragen, verklaart voor recht:

1) Artikel 1, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 van de Raad van 14 februari 1977 is niet van toepassing op de overgang van een onderneming, een vestiging of een onderdeel daarvan, in een situatie waarin de vervreemder in staat van faillissement is verklaard, indien althans de betrokken onderneming, vestiging of onderdeel daarvan in de faillissementsboedel valt; dit laat onverlet de bevoegdheid van de Lid-Staten om naar eigen keuze de beginselen van de richtlijn op een dergelijke overgang toe te passen. De richtlijn is echter wel van toepassing op de overgang van een onderneming, een vestiging of een onderdeel daarvan op een andere ondernemer in het kader van een procedure van het type „surséance van betaling".

2) Artikel 3, lid 1, van richtlijn nr. 77/187 moet aldus worden uitgelegd, dat daaronder ook vallen de uit arbeidsovereenkomst of arbeidsverhouding voortvloeiende schulden van de vervreemder, die vóór het tijdstip van de overgang zijn ontstaan, met als enige uitzondering die welke in lid 3 van dit artikel zijn bedoeld.

Mackenzie Stuart Bosco Due Kakouris

Koopmans Everling Bahlmann Galmot Joliet

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 7 februari 1985.

De griffier

P. Heim

De president

A. J. Mackenzie Stuart